

Vabariigi Valitsuse määruse
“Kuulmajärve maastikukaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

„Looduskaitseaduse“ (RT I 2004, 38, 258; 53, 373) § 10 lõike 1 ja § 11 lõike 1 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus võtta määrusega ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord. Kavandatava Kuulmajärve maastikukaitseala territoorium on olnud osaliselt kaitse all alates 23. märtsist 1983, mil Põlva RSN Täitevkomitee võttis korraldusega nr 72 „Koolma järve kaitseala moodustamise kohta” kaitse alla Koolma järve kaitseala. Kuulmajärve maastikukaitseala on oma nimetuse saanud Kuulmajärve küla, mitte Koolma järve järgi. Kaitseala piire on muudetud vastavalt programmi Natura 2000 raames korraldatud liikide ja koosluste inventeerimise tulemustele, kus seal leiduvate koosluste, soode, metsade, veekogude, linnualade ja teiste ohustatud liikide elupaikade põhjal valiti välja väärtuslikumad alad. Vastavalt “Looduskaitseaduse” § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni “Looduskaitseaduse” alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid laiendatakse olemasolevat kaitstavat loodusobjekti ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Esitatava Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaministeeriumi Põlvamaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Aita Neemre ja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna spetsialist Liina Vaher (tel 626 2887). Eelnõu keeleteimetaja oli Enel Ormus (tel 6262 906) ja eelnõu õiguseksperdiisi on teinud õigussakonna jurist Annemari Vene (tel 6262 820).

2. Eelnõu sisu

Kaitseala eesmärk on järve-, soo- ja metsakoosluste, mõhnastiku, Koolma järve, Saarijärve, Timo Mustjärve, Suursuu raba, Viksi, Sasisuu ning Mõujärve soo ning EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse. Kaitse all on huumustoitelised järved ja järvikud (3160 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale, tärniga on märgitud esmatähtsad elupaigatüübid), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad loodusmetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*).

Kaitseala on tsoneeritud kolmeks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndid on vajalikud järveökosüsteemide säilitamiseks ja metsakoosluste loodusliku arengu paremaks tagamiseks. Sihtkaitsevööndeid on kolm, kuna koostatava kaitsekorralduskava kohaselt on kavandatavad tööd mõnevõrra erinevad ja neid käsitletakse iga vööndi osas eraldi.

Kaitse-eeskirjaga on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, pidada jahti ja püüda kala. Telkida ja lõket teha võib kohtades, mille kaitseala valitseja on ette valmistanud ja tähistanud. Õuemaal on lubatud telkida ja lõket teha omaniku loal. Rahvaüritusi selleks ettevalmistamata kohtades ja rohkem kui 50 osalejaga võib korraldada kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga on lubatud sõita kaitseala teedel. Maastikusõidukiga tohib väljaspool teid sõita kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, selle kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, valitsemisega seotud töödel ning valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

Kaitseala valitseja nõusolekuta ei või kaitsealal muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, väljastada metsamajandamiskava, kinnitada metsateatist, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks, anda projekteerimistingimusi ning ehitusluba.

Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Kaitseala sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus, loodusvarade kasutamine ja uute ehitiste püstitamine, välja arvatud valitseja nõusolekul tee rajamine, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks. Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus, olemasolevate ehitiste hooldustööd, koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures metsakoosluse kujundamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas, ning olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd. Kuna kaitseala asub Põlvamaal, ei leidu seal adru ega pilliroogu ja ei ole vaja reguleerida ka nende kogumist. Samuti ei ole vajalik veerežiimi taastamise reguleerimine ega parkide ja arboreetumite kujundamise reguleerimine.

Kaitseala piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, tee rajamine ja uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud uuendusraie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liigilist ja vanuselist mitmekesisust. Piiranguvööndis on keelatud puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, maavara ja maa-ainese kaevandamine, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uue veekogu ja maaparandussüsteemi rajamine ning uuendusraie, välja arvatud turberaie, mille juures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisust. Keelatud on ka biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine ning puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel.

Kaitseala tüüp on maastikukaitseala, kuna tegemist on osalt eramaaga ning ala on või on olnud mõjutatud inimtegevusest – siin on majandatud metsa ja aktiivselt puhatud. Looduslike koosluste osakaal on väike ja neile on võimalik tagada kaitse tzoneeringuga kehtestatud piirangutega.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja kaitse-eeskirja tzoneeringu ning kaitsekorra kohta koostatud eksperdiarvamust. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitseriim seaks ohtu kaitseala eesmärkide saavutamise ja loodusväärtuste säilimise.

Kuulmajärve maastikukaitseala pindala on 1015 hektarit, sellest eramaad on 30 hektarit ja riigimetsamaad 985 hektarit. Kaitseala pindalast oli seni kaitse all 39,6 ha.

3. Maaomanike seisukohad

Olemasolev kaitseala laieneb riigimaa ja kuue maaüksuse arvel. Ülejäänud maaüksused asuvad olemasoleval kaitsealal, kus kaitsekord ja kaitseala piirid kaitse-eeskirja uuendamise käigus ei muutu. Vastavalt „Looduskaitseaduse“ § 9 kohasele kaitse alla võtmise menetlusele on moodustatavast kaitsealast ja seal kehtima hakkavast kaitse-eeskirjast kinnisasja omanikke teavitatud posti teel tähtkirjaga (välja on saadetud 6 kirja) ning palutud avaldada arvamust, teha ettepanekuid ja esitada pretensioone. Kirjad sisaldasid teadet, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse kaitse-eeskiri kooskõlastatuks.

Oma arvamuse on esitanud 3 maaomanikku, kes olid kaitseala moodustamisega nõus. Kirjale ei vastanud 3 maaomanikku ja toetudes nende antud allkirjale postisaadetise väljastusteatel, loetakse nad kaitse-eeskirjaga nõustunuks.

	Maaüksus	Pindala, ha		Märkuse sisu	Tulemus
		Kokku	Kaitsealal		
1.	Järve 87901:004:0870 Karmen Toots	11,7	5,5	Nõus kaitse-eeskirjaga, juhul kui see ei takista turismitalu pidamist ja selle majandamiseks vajalike ehitiste püstitamist	Nõus kaitse-eeskirjaga
2.	Laane A-74 87901:001:0332 Kalle Juks	3,2	3,2		Nõus kaitse-eeskirjaga
3.	Saarjärve 61903:005:0220 AS Avraal	11,9	Veeala pind 3,9		Nõus kaitse-eeskirjaga
4.	Roosijärve 61903:005:0006 Otto Matti	2,7	Veeala pind 0,6		Nõus kaitse-eeskirjaga
5.	Mustajärve 87901:001:0282 Aime Härm	7,6	Veeala pind 1,3		Nõus kaitse-eeskirjaga
6.	Koolmajärve 87901:004:1174 Üllar Feldschmidt	19,8	4,6		Nõus kaitse-eeskirjaga

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Kuulmajärve maastikukaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud „Looduskaitseaduses“ esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Ühenduse õigusele, eelkõige EÜ nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta ja EÜ nõukogu direktiivile 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta. Kuulmajärve maastikukaitsealale jääv ala on Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" punkti 138 kohaselt määratud Natura 2000 võrgustiku alaks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub "Riigi Teataja seaduse" (RT I 1999, 10, 155; 57, 594; 2000, 25, 145; 57 374; 55, 365; 2001, 17, 177, 93, 565; 2002, 44, 283; 102, 600; 2003, 4, 22; 4, 19) § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Kuulmajärve maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu ja seda käsitleva eksperdiarvamuse on kiitnud heaks Põlva Vallavalitsus. Põlva Maavalitsust ja Veriora Vallavalitsust on

“Looduskaitseaduse” § 9 lõike 5 kohaselt teavitatud posti teel tähtkirjaga (väljastusteed lisatud).

Villu Reiljan
Minister

Annika Velthut
Kantsler